

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА В АР КРИМ

В.А.Радченко

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин стан в тваринницькій галузі в АР Крим можна охарактеризувати як критичне. Зменшення чисельності поголів'я стало основною причиною спаду об'ємів виробництва продукції тваринництва (Рис.1).

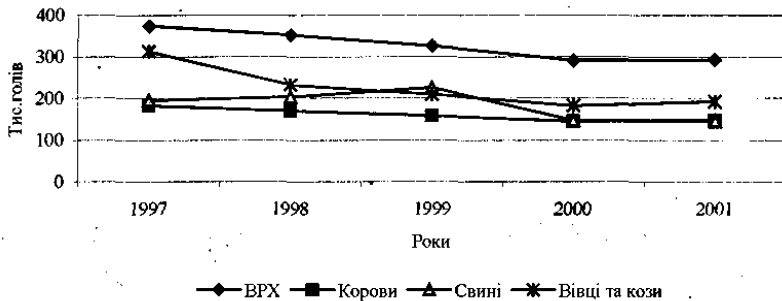

Рис. 1. Динаміка поголів'я тварин в АР Крим по всіх категоріях господарств (на початок року)

За період з 1997 по 2001 рр. поголів'я великої рогатої худоби знизилася на 81,7 тис. голів (22 %) в т.ч. корів на 33,6 тис. голів (19 %), поголів'я свиней зменшилося на 48,6 тис. голів (25 %), поголів'я овець та кіз скоротилося на 120,4 тис. голів (39 %).

Таке значне скорочення поголів'я тварин не змогло не вплинути на об'єми виробництва тваринницької продукції (табл. 1).

За період 1997-2001 рр. виробництво м'яса в республіці скоротилося від 74 тис. тонн до 71 тис. тонн, або на 4 %. Виробництво вовни за цей період скоротилося більше ніж у 2 рази і склало у 2001 році 558 тонн.

Таблиця 1

**Виробництво продукції тваринництва
в АР Крим в господарствах усіх категорій**

Продукція тваринництва	Роки					
	1997	1998	1999	2000	2001	2001 р. до 1997 р. в %
М'ясо, тис. тонн	74	66	65	69	71	96
Молоко, тис. тонн	422	437	424	403	428	101
Вовна, тонн	1298	897	676	603	558	43

На тлі чисельності поголів'я корів, що скорочується, виробництво молока збільшилося у 2001 р. в порівнянні з 1997 р. В першу чергу це пов'язано із збільшенням за цей період середньорічного надою від однієї корови з 1383 кг до 1931 кг, або на 40%.

Однак продуктивність корів в АР Крим залишається на дуже низькому рівні. Для порівняння, середньорічний надій від однієї корови в країнах ЄС склав 5700 кг, а в окремих країнах середньорічні надої склали (кг): Швеція – 7700, Данія – 6950, Нідерланди – 6500, Велика Британія, Німеччина – 6000, Франція – 5600.

Питома вага господарств населення в загальному обсязі валової продукції тваринництва зросла з 69 % у 1997 р. до 74 % у 2000 р. Розподіл поголів'я за категоріями господарств наведений в табл. 2.

Таблиця 2

Питома вага поголів'я худоби за категоріями господарств в 2000 р. в %

Категорії господарств	ВРХ	Свині	Вівці та кози
Сільськогосподарські підприємства	48,1	53,3	41,0
Особисті підсобні господарства	51,9	46,7	59,0
Фермерські господарства	0,4	1,4	0,4

Дослідження показали, що фактичний рівень споживання в АР Крим на душу населення м'яса і м'ясопродуктів за період, що досліджується скоротився з 31 кг до 28 кг (що на 69% нижче рівня медичних норм); молока і молокопродуктів знизився зі 145 кг до 139 кг (що на 63 % нижче). Попит на продукти харчування в першу чергу лімітуються низькою платоспроможністю населення. Витрати на продукти харчування середньостатистичного мешканця Кримського півострова складають 54 %, з них до 15 % на молоко та молочні продукти. Молоко, що найбільш купується (до 70 % ринку) – середньої (2,5 %) і нижче середньої (1,5 %) жирності. Те ж можна сказати і про молочнокислі продукти: сир, кефір, ряжанку – серед них найбільшим попитом користуються продукти середньої жирності. Доля імпортової продукції на ринку незначна – до 20 %, тому що споживач все більше схиляється до вітчизняних марок молочної продукції.

Основні проблеми, що стримують розвиток молочної промисловості: скорочення сировинної бази та низька якість продукції, що постачається на переробку. Причина – погані умови утримання корів, хвороби, відсутність первинної обробки (охолодження) молока.

М'ясний ринок характеризується регіональною особливістю в споживанні певних видів м'яса (яловичина, баранина). В АР Крим в структурі виробництва м'яса найбільшу частку займає м'ясо ВРХ – 65 %, 30% – м'ясо свиней, 5% – баранина.

“ Ситуація на ринку м'яса як і на ринку молока зумовлюється низькими доходами населення. Падіння платоспроможного попиту співпадає зі зниженням виробництва м'яса, тому в АР Крим необхідно як можна швидше створити сприятливі умови для підвищення забезпеченості ринку м'ясними ресурсами, прийняти заходи по вдосконаленню ринкової інфраструктури, покращенню якості та асортименту продукції, що виробляється.

Ємкість внутрішнього ринку в АР Крим (з урахуванням курортного сезону) оцінюється в 1 млн. тонн молока і близько 250 тис. тонн м'яса. ©днак таку кількість тваринницької продукції

республіка не в змозі виробляти самостійно з причини високого техногенного навантаження. Тому частину молочної і м'ясної продукції необхідно завозити з інших областей України, особливо у літній період.

В цілому, для покращання ситуації на ринку продукції тваринництва необхідно провести наступні заходи:

1. Поліпшити утримання та годівлю тварин як в індивідуальному секторі, так і на фермах колективних підприємств.
2. Племінну роботу направити на створення високопродуктивних тварин. В скотарстві племінна робота повинна бути направлена на покращання червоної степової породи, як найбільш пристосованої до жаркого клімату. В свинарстві племінну справу необхідно вести на основі крупної білої породи, використовуючи схрещування з хряками — плідниками м'ясних порід (ландрас) і типів (ПМ-1). У вівчарстві племінну роботу слід вести по підтримці і поліпшенню цигайської породи овець. Повинні бути створені племрепродуктори, які мали б запаси спермопродукції і здійснювали штучне запліднення тварин у всіх категоріях господарств.
3. Необхідно підвищити рівень зооветеринарної роботи, яка повинна бути направлена на створення здорових стад тварин, профілактику захворювань, надання консультаційних послуг, покращання постачання ферм приватного сектора ветеринарними препаратами, спермопродукції, що збалансовані комбікормами та ін.
4. Створення мобільних заготівельних пунктів, які б здійснювали закупівлю продукцію тваринництва, контроль її якості, первинну обробку (охолодження, сортування і т.п.) та були зв'язуючим ланцюгом між виробниками тваринницької продукції і крупними переробними підприємствами.